

bootst. Bij regenweer, dat in dien tijd veel voorkwam, werd een afdakje schuins boven het deksel geplaatst; de rupsen houden n.l. van warmte en droogte. Door de zon beschenen, zijn zij in haar element en beweeglijk en eten zij met graagte. Bij koel en vochtig weer zijn zij zeer traag en zitten uren lang onbeweeglijk stil. Het voor de rupsen ongunstige weer in aanmerking genomen, is het resultaat, 20 poppen van 30 rupsen, gunstig te noemen. Ware het weer warmer en droger geweest, dan zou de uitkomst stellig nog beter geweest zijn. Het kweeken in de vrije lucht heeft echter ook nu nog aan het doel beantwoord. Van de poppen kwamen niet alle, doch wel de meeste uit. Enkele verdroogden; parasieten kwamen er niet uit.

Putten.

J. TH. OUDEMANS.

Nieuwe vondsten voor de Nederlandsche Coleopterenfauna XXXI.

5. *Cicindela silvatica* L. Dr. D. MAC GILLAVRY ving bij Heerde (Geld.) een exemplaar, bij hetwelk bij het leven, in de plaats van geelwitte vlekken, oranje-roode op de dekschilden voorhanden waren. Met mijn dank werd het voor mijne collectie aangeboden.

252. *Harpalus rubripes* DFTS. Voor eenige jaren werd, door den heer K. BERNET KEMPERS, van de a. *fulvipes* DFTS. bij Meerssen een exemplaar gevangen, bij hetwelk zich alleen op de 7^e tusschenruimte van het linker dekschild, voor het uiteinde, eene rij stippels vertoont, die op het rechter dekschild daarentegen totaal ontbreekt. Het exemplaar werd met mijn dank voor mijne collectie bestemd.

378. *Hydroporus dorsalis* F. Bij het type van FABRICIUS is de zijrand van halsschild en dekschilden bruinrood en bevindt zich op elk der dekschilden aan de basis eene rood-gele vlek; bij *dorsalis* PANZ. zijn twee dergelijke vlekjes aan de basis van elk der dekschilden voorhanden; bij a. *transversalis* DALLA TORRE bevindt zich aan de basis der dekschilden een breede roode dwarsband, welke met den randzoom versmolten is (den Haag).

390. *Hydroporus erythrocephalus* L. Bij a. *subcostatus* GERH.

vertooncn de dekschilden zwak aangeduide, doch duidelijk zichtbare langsribben; bij Maartensdijk.

429. *Rhantus suturellus* HARRIS, heet bij REITTER: *bistriatus* ER. (*suturelles* HARRIS, GANGLB.; *agilis* PAYK.). Bij REITTER en in den Cat. Col. Eur. 1906 behoort hiertoe de var. ♀ *virgulatus* ILLIG. (*semilineatus* FLEISCH.), welke bij GANGLBAUER en SCHILSKY onder *R. suturalis* LACORD. (*notatus* F.) vermeld staat; deze laatst bedoelde var. ♀ van *suturalis* LAC. (door REITTER genoemd: *notatus* F. = *suturalis* LAC.) moet nu heeten: *vermiculatus* MOTSCH. (= *vermicularis* FAUV.). De var. *virgulatus* ILLIG. doelt op wijfjes van *suturellus*, bij welke men eenige aanduiding van langsstreepen aan de basis der dekschilden, nabij de schouders, bemerkt. REITTER zegt in zijne beschrijving van de var. ♀ *virgulatus*: „Bij einigen ♀ sind die Fld. äusserst dicht und fein gestrichelt; dazwischen bleiben einige glattere Längslinien erkennbar.”

ZIMMERMANN geeft de navolgende beschouwing over deze afwijking bij het ♀ van *R. suturellus* HARR.: Er zijn twee sculptuurvormen bekend. Bij den eersten, zeldzameren vorm zijn de dekschilden, als bij het ♂, gelijkmatig dicht en fijn geretikuleerd; bij den tweeden, meer algemeenen vorm (var. *subopacus* MANNH. = *semilineatus* FLEISCH.) is de sculptuur dichter en sterker en vormt op de basale helft der dekschilden, tusschen den rooden randzoom en de binnenste stippelrij, een, uit korte, dichte langskrasjes gevormd, meer dof-rimpelig veld, dat in den regel door vier, naar binnen in lengte afnemende, gewoon geretikuleerde, daardoor ook sterker glanzige, langsstreepen meer of minder duidelijk doorsneden is. Deze interessante sculptuur-aberratie komt in de noorderlijke streken, als Lapland, Siberië, Noord-Amerika, maar ook zeer algemeen, edoch op minder scherp aangeduide wijze, in Middel-Europa voor; ik bezit twee exemplaren uit Nederland (Oosterbeek, Aug., ex. coll. Jhr. W. C. VAN HEURN, en Exaeten, April, ex. coll. Pat. WASMANN S. J.). De var. ♀ *virgulatus* ILL. (*vermiculatus* MOTSCH., *vermicularis* FAUV.) behoort, volgens ZIMMERMANN tot *R. notatus* F., zooals ook in Col. Neerl. I. 137. 14. 3 vermeld is. Het komt mij voor, dat in de benaming en synonymie der afwijkende ♀♀ van enkele *Rhantus*-soorten, nog verwarring bestaat.

838. *Philonthus varius* GYLH. Bij twee exemplaren, in mijn bezit, ontbreekt, symmetrisch, eene der 3 stippen op het halsschild (die nabij den voorrand, naar de opvatting van FAUVEL, niet meegerekend); bij een, uit Dieren, zijn alleen de achterste twee stippen voorhanden; bij een ander, uit Termunten (Gr.), de voorste en de achterste stip. Aan de heeren Mr. UYTENBOOGAART en A. E. KERKHOVEN mijn dank voor de beide exemplaren. Van Dr. MAC GILLAVRY ontving ik, met mijn dank, een exemplaar uit Valkeveen, bij hetwelk alleen de rechter voorste stip van de 3 ontbreekt. Het ontbreken van 1 of meer stippen aan een der beide zijden van het halsschild, dus asymmetrisch, komt bij *Philonthus*-soorten meer voor.

846bis. *Philonthus corvinus* ER. Ik ontving, van den heer P. VAN DER WIEL, een exemplaar, dat bij Valkeveen, Maart, gevangen en welwillend voor mijne collectie aangeboden werd.

878. *Nudobius lentus* GRAV. Bij een exemplaar uit Loosduinen, April, zijn de dekschilden in plaats van rood, totaal zwart; ik noem deze: *picipennis* nov. ab. Op het eerste gezicht maakt deze ab. den indruk eene der gewone, donkere *Xantholinus*-soorten te zijn; de kenmerken van *Nudobius* doen intusschen het exemplaar als zoodanig gemakkelijk herkennen. Met mijn dank ontving ik het van den heer C. J. DIXON, die het achter de schors van een geïmporteerden dennenstam vond, op een terrein, waar veel hout uit Gelderland verwerkt wordt.

1645. *Subcoccinella vigintiquatuorpunctata* L. Bij a. *centrimaculata* ROSSI, welke met a. *haemorrhoidalis* F. zou kunnen vereenigd blijven, vertoont het halsschild drie zwarte vlekken; de dekschilden zijn zwart, met rooden buitenrand en gelen top, waarin twee zwarte stippen, benevens eene gemeenschappelijke roode vlek op den naad voor het midden; bij de eigenlijke a. *haemorrhoidalis* ontbreekt de roode naadvlek en ook wel de roode buitenrand.

1649. *Coccinella variegata* GOEZE. De a. *artemisiae* WEISE is bij Ommen, de a. *velox* WEISE bij den Haag en Cuyk (N.-Br.) gevangen.

1660. *Coccinella decempunctata* L. (*variabilis* F.). De a. *nigrina* WEISE is waarschijnlijk bij den Haag en Vorden

gevangen; bij exemplaren uit Ommen en Poortugaal (IJsselmonde) zijn de dekschilden bijna geheel zwart. Bij a. *grosulariae* MEIER is het halsschild zwart, de zijrand tot in de achterhoeken wit; dekschilden zwart, met eene groote, gele, maanvormige schoudervlek, welke van binnen slechts een derde der dekschildbreedte vrij laat; bovendien nog aan weerszijden, tusschen de maanvlek en het schildje, eene langwerpige gele vlek. Bij Venlo ving ik een dergelijk exemplaar, bij hetwelk de schoudervlek ongeveer tot op de halve breedte van de basis der dekschilden reikt en de langwerpige gele vlek, aan weerszijden tusschen de schoudervlek en het schildje, tot een stipvlekje gereduceerd is. Verwant aan a. *triangularis* WEISE is o. a. de a. *Buddebergi* v. HEYD., bij wie alleen de stippen 3 en 4 verbonden zijn (bij den Haag).

Tot de serie kleur-aberraties, welke als *10-pustulata* L. geduid wordt, rekent men ook exemplaren, bij welke van de 5 lichte vlekken op elk der donkere dekschilden, de vlekken 1 en 2 samengesmolten zijn en eene donkere basaalvlek insluiten; dan kan hierbij vlek 4 geheel ontbreken, waardoor eene opvallend geteekende afwijking ontstaat, die ik: *Ritsemai* nov. ab. noem (bij Oegstgeest, voor vele jaren door den heer JACOBS gevangen en door den heer C. RITSEMA, met mijn dank, voor mijne collectie bestemd).

Bij een exemplaar uit Harskamp zijn de dekschilden zwart, behalve een geelwit vlekje aan de basis, ter weerszijden van het schildje, en een smalle gele randzoom, welke in het midden met een randvlekje samenhangt; deze nadert de a. *nigrina* WEISE; ik noem deze, naar den ontdekker, Jhr. W. VAN HEURN, *Vanheurni* nov. ab.

1661. *Coccinella quatuordecimpunctata* L. (*conglobata* ILL., WEISE, non LINNÉ). De a. *brunnensis* WALTER en a. *fasciata* FLEISCH. i. l. bij Prinsenhage. De a. *suturalis* WEISE (de vlekken naast den naad op beide dekschilden met elkaar verbonden) bij Valkenburg. Wanneer hier stip 3 niet met den zwarten naad verbonden is, dan heet zij a. *simillima* WESTH., bij Ommen.

1669. *Coccinella oblongoguttata* L. De a. *Mulsanti* SCHAUF. (dekschilden zonder tekening) bij Huissen en Huibergen. Bij a. *defecta* WESTH. ontbreekt de voorste langsvlek op de dekschilden; bij Huibergen en Sittard.

2449. *Cryptocephalus coryli* L. Bij a. *dorsosignatus* REITT. ontbreken de zwarte vlekken achter de basis der dekschilden en is slechts eene vlek achter het midden voorhanden; een ♂ bij Wageningen.

2486bis. *Chrysomela analis* L. In Entomol. Berichten No. 111, Deel V, 1 Januari 1920, deelde ik mede, dat deze soort geen *Chrysomela*, maar een *Hydrothassa* THOMS., naverwant aan *aucta*, zou zijn. Deze opvatting van WEISE (Col. Cat. Pars 68, 1916, JUNK-SCHENKLING) komt mij minder juist voor, daar bij deze soort, evenals bij alle andere soorten van het genus *Chrysomela*, de epipleuren der dekschilden, aan de binnenzijde naar het uiteinde, bij goed geconserveerde exemplaren, uiterst kort bewimperd zijn. BEDEL (Faune des Coléoptères du Bassin de la Seine T. V. 1889—1901, p. 140, noot (2) zegt terecht: „La brièveté des cils et leur mode d'insertion les rendent souvent assez difficiles à observer”. Bovendien is bij *analis*, evenals bij de zeer aanverwante *C. marginata* L., het halsschild aan de basis duidelijk gerand, wat wel is waar bij *Chrysomela* bij uitzondering het geval is; bij *Hydrothassa* daarentegen is het halsschild aan de basis nimmer gerand. Verder is de bestippeling op halsschild en dekschilden zooals men die meer bij *Chrysomela*, niet bij *Hydrothassa* vindt. M. i. moet derhalve *analis* L. als eene echte *Chrysomela* beschouwd worden.

2539. *Lochmaca capreae* L. Bij a. *scutellata* CHEVROL. zijn de sprieten en pooten geheel zwart (met het type); bij het type slechts gedeeltelijk zwart.

2547. *Galerucella tenella* L. Een melanistisch exemplaar werd, voor vele jaren, door den heer H. LATIERS, bij Kerkrade (Limb.), April, gevangen en welwillend voor mijne collectie bestemd. Het geheele lichaam, met de sprieten en pooten, is zwart; ik noem deze: *melanaria* nov. ab. (zie Derde Lijst enz., in: Tijdschr. v. Ent. XLVIII).

2571. *Chaetocnema Sahlbergi* GYLH. Onder de vele exemplaren uit Amsterdam, Febr., die ik zag, is ook een geelkoperkleurig exemplaar, bij hetwelk nog een uiterst gering spoor van een geelgroenen tint op de dekschilden overgebleven is; deze gelijkt sterk op *C. aridella* PAYK., maar

onderscheidt zich reeds dadelijk ervan, door den meerderen glans en de krachtiger bestippeling; ik noem deze: *similis nov. ab.* en zeg den heer P. VAN DER WIEL dank voor deze aanwinst voor mijne collectie (zie: Entom. Ber. No. 98, Deel V, 1 Nov. 1917, p. 20).

2595. *Phyllotreta flexuosa* ILL. Deze, door WEISE en HEIKERTINGER (in: REITTER's Fauna Germ. IV, 1912, p. 175) duidelijk gekarakteriseerde soort, welke vooral te herkennen is aan den zeer breeden, zwarten naadzoom, met nagenoeg rechte, parallele zijden, wordt door BEDEL (Coldu Bassin de la Seine V, 1889—1901, p. 297, noot ¹) geheel anders geduid, n.l. als de door WEISE (en mij) vermelde *P. tetrastigma* COMOLLI, var. (of ras) *dilatata* THOMS. (*tetrastigma* KUTSCH.). BEDEL schrijft: „Le vrai *flexuosa* ILL., 1794, PANZ., 1796 (*dilatata* THOMS.) est très voisin du *tetrastigma* COM. (*flexuosa* ILL., 1807, WEISE), dont il diffère par sa forme moins convexe, ses antennes à 1er article plus ou moins enfumé, la bande jaune des élytres s'avancant derrière l'épaule presque jusqu'au bord latéral et l'aire suturale noire plus étranglée avant l'extrémité”, waarbij nog gevoegd zou moeten worden, dat van wege de groote verwantschap met *tetrastigma* (zie: BEDEL l. c.) ook hier de zwarte naadband naar voren opvallend smaller en achter het midden het breedst is (bij *tetrastigma*-type vormt de binnenrand der beide vlekken op de dekschilden eene nagenoeg regelmatige, flauw gebogen, in 't midden onderbroken, lijn, welke volledig wordt, wanneer de vlekken zich vergrooten en door eene streep of strook vereenigd zijn); in beide hier genoemde gevallen is de zwarte naadzoom eenigszins lancetvormig, bij *flexuosa* ILL. (sensu WEISE en HEIKERTINGER, zie hierboven) daarentegen aan de binnenzijde, behalve aan het uiteinde, rechthoekig en parallel; bovendien is hier de gele band achter den schouder tamelijk ver van den zijrand verwijderd; BEDEL spreekt niet van eene *Phyllotreta*, bij welke de zwarte naadband aldus gevormd is. M. i. is derhalve de beschrijving van *P. flexuosa* ILL., volgens WEISE en HEIKERTINGER, de juiste en zou ook evengoed de var. *dilatata* THOMS. (van *tetrastigma* COM.) als spec. prop. kunnen be-

schouwd worden. De a. *fenestrata* WEISE werd bij Breda en Oisterwijk, Juli, gevangen.¹⁾

2636. *Longitarsus piciceps* STEPH. (*senecionis* BRIS.). Volgens HEIKERTINGER zou deze soort de nieuwe benaming: *Ganglbaueri* (= *piciceps* auct. part; nec STEPH., nec BRISOUT et BEDEL; *senecionis* BRIS, BEDEL, TOMLIN et SHARP, nec MOTSCH., BACH) moeten hebben. Het type van *L. piciceps* STEPH. is, volgens Engelsche schrijvers, een *melanocephalus* DE GEER. *L. piciceps* BRISOUT (BEDEL) is eene afzonderlijke, mij onbekende, soort, die door HEIKERTINGER: *Brisouti* genoemd wordt. Volgens BEDEL zijn *piciceps* STEPH. en *senecionis* BRIS. twee verschillende soorten, welke zich aldus onderscheiden:

Halsschild iets verbreed, met eenigszins parallele zijden (bovenop gezien!). Bij het ♂ vertoont het laatste sterniet eene duidelijke langsstreep; het 1^e voortarsenlid iets verbreed. Veelal met de volgende soort verward. Op *Senecio*, voorjaar. In Nederland zeldzamer dan *senecionis* CH. BRIS.; ik zag exemplaren uit den Haag, de Bilt en Arnhem (*picipes* (err.) ALLARD; bij WEISE ook = *atricapillus* REDT.) 2636 *piciceps* STEPH.

Halsschild zeer kort, met afgeronde zijden. Bij het ♂ vertoont het laatste sterniet, naar het uiteinde, een krachtigen dwarsindruk; het 1^e voortarsenlid niet verbreed. Op bebouwde en onbebouwde gronden enz. Voorjaar en herfst. Op *Senecio vulgaris* L. Deze, ook door SCHILSKY als soort beschouwd, met de synoniem: ? *senecionis* MOTSCH, is in Nederland meer verbreed dan *piciceps* STEPH.; ik zag exemplaren uit den Haag, Amsterdam, Utrecht, Arnhem, Breda en Wylré (L.). Ook in Noord-Duitschland en Frankrijk
. (*atricillus* FOU DR.) 2636bis. *Senecionis* CH. BRIS.

2684. *Brachytarsus fasciatus* FORST. De a. *ventralis* REY (de buik geheel of grootendeels rood) werd bij Zierikzee, Venlo en Exaeten (L.) gevangen.

Den Haag.

ED. EVERTS.

¹⁾ Het uit Muiden, Juli, vermelde exemplaar van *Longitarsus niger* KOCH (Ent. Ber. No. 96, Deel IV, 1 Juli 1917), bij hetwelk de voordijen donker gekleurd zijn, blijkt nader tot *L. anchusae* te behooren.